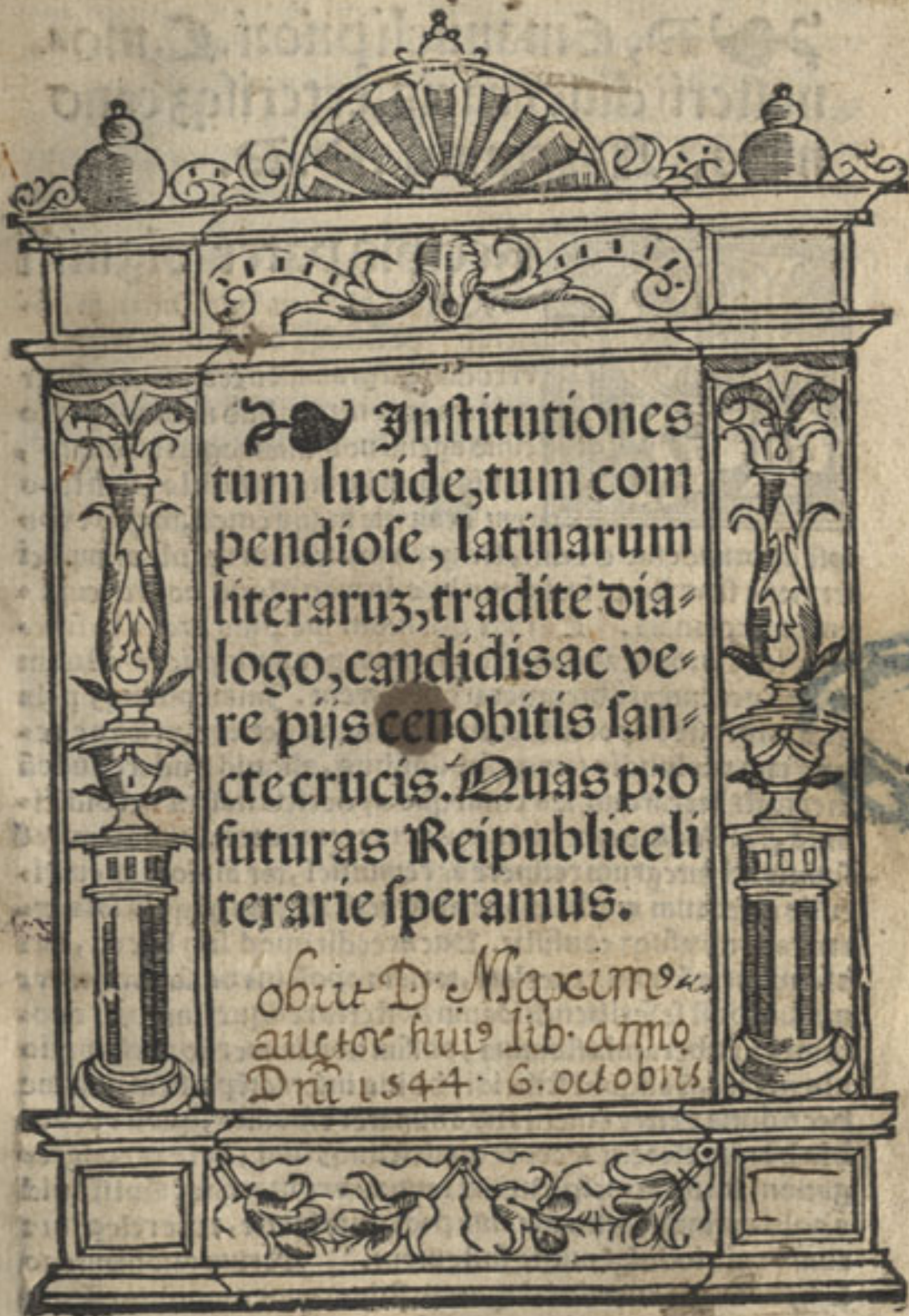

R
3
M

Oficial.
Autos.

Institutiones
tum lucide, tum com-
pendiose, latinarum
literarum, tradite dia-
logo, candidis ac ve-
re pijs cenobitis san-
cte crucis. Quas pro
futuras Reipublice li-
terarie speramus.

obit D. Maximus
auctor huius lib. anno
Dni 1544. 6. octobris

Fij impresa en o mudo de las
no ano de 1535

Do. Al. de Conzagos Regular

Ad, Emanuēlī priorī. L, mo-
nasterij diue crucis, ceterisq3 cano-
nicis, Adaximus. S. D. a. no 1535

Recipis pater dignissi-
me, Cummo ob tuam humanitatem ob-
secras) poscitisq3 dilectissimi fratres,
vtrudm grammatice, ita vt nuper
cuidam ex confratribus nostris in ryo-
cinio ageritino a interrogati tradicim,
q3uis imperito digeram stilo: non lepo-
rem sermonis inquirentes, in quo & vos
ipsi appume estis eruditi, sed grammatice-
rum regulas simplici
sermone fratribus incipientibus in monasterio nostro cupi-
entes explanari. Cui rei quantum me pius ardor deside-
rij vestri prouocat obedire, tantum per multiplices estuina
moles volentem obtemperare deterrent. Immensumq3 pela-
gus mihi nūc in portu silentij constituto aperitur, vt sc3 de re-
bus tam profundis tamq3 sublimibus, aliquid tradere audeā
memorie literarum. Ea enim que a puericia nostra vel didici-
mus, vel studio percepimus, agente tempore minime tam pos-
sumus ad integrum retinere ac reminisci, tot annorum curri-
culis ab eorum meditatione abstracti, Totum nāq3 in sola ex-
ercitatione vsuq3 consistit. Tunc accedit quod sup hac re, viri
& sermone & scientia preclari, tot iam opuscula desudarunt, vt
nullum post se scribendi locum posteris reliquerint: post quo-
rum tā exuberantia flumina, possim non immerito presumpcio-
nis notari, si aliquid stilicidij huius inferre cēptassem, nisi me
hec fiducia vestre sanctitatis animaret & sponso, quod vel vos
bis benigefozent accepte qualescunq3 sunt, vel eas congre-
gationi fratrum incipientium tantum deputaretis. Quis quid
a nobis minus forsitam caute prolatum fuerit, & pie relegant &
cum venia indulgentiore sustentent. Verum quoniam ego
semper animaduerti dialogorum stilum pene omnibus esse gra-
tiosum, dignum duxi, vt ea que hac in re cum prenominato r3-

na ditio

one ac fratre nostro Ciuene quidem optime indolis } docen
 di gratia enucleauimus, ipso interrogante me vero responden
 te, luce clarius inotescant, vt preceptis vestris satisfaciam.
 Habebis igitur dilectissimi fratres (unicum religionis & humi
 litatis exemplum) instituta grammatice, que no supficerent us
 tractanda sunt, cum sit ars omniu aliarum radix, per omneisq3
 alias ingeniose vagatur. Ea quidem gemina gratia poterunt
 placere, & quod omnia grammatices precepta complexa sint, &
 quod velut breuiarij vice studiosis erunt, & que ab alijs scri
 ptoribus varie ac diffuse tradita sunt, teneant. Sed qui cun
 cta creauit summus atq3 altitonans princeps, qui celum ac ter
 ram mirabili prouidentia regit, qui mortalium consilia dirigit,
 actiones instituit, is auditor fortunet vota & incepta nostra se
 cunder.

*nota diuisione na
 ita digestat*

Zelos

§ 11

Dialogus grammaticalis
i. prosper forliciter incipit.

Marinus, Verissimus,

Cogitantimibi ob cele

bratissimum silentium huius obseruan-
tissimi cenobij minime talia euenire, ob-
tigit, vt post synaxim vespertinam vn-
ex probatissimis cenobitis, cui nomen
Verissimo, vna mecum affuerit, simul ha-
bita copia, in horum: gratia visitatiois
et recreationis spūalis. Perlustratisq3
quatuor sacellis, Precursoris, Antonij

Pauli, Hieronymi: prope fonticulum inibi non inamene scatu-
rientem dum in mutuos miscemur amplexus, proprijs nos sa-
lutauius nominibus, ac sedentes incredibilem cepimus vo-
luptatem, laudes dño in communi referentes. Defuncta demū
confabulatione de felicitate solitarij, miseris occupati, varieq3
calamitatis temporum, Verissimus, qui plurimum in virū do-
ctum euadere anhelabat, de grammatices disciplina inquirēs,

ita exorsus est. *i. causa singularis beniuolētia,*
Verissimus) Pro tua singulari beniuolētia, qua me semper
prosequutus fuisti dilectissime frater, atq3 decus grāmatorū
non mediocriter erudite, rogo, oro, atq3 exoro vt quicquid de
nomine, verbo, seu partibus ad oratiōem pertinentibus inuera
rogauero promas.

Marinus) Duram pronuntiam et profecto meis viribus impa-
rem postulasti, sed vt tetrum vitium ingratiūdinis aufugiam,
eoactus sane proferam quicquid de hoc compertum habeam.

Veris.) Ornatissime frater, si orationem tuā interloquēdo inter-
rūpā da veniā, et in primis obsecro vt elucides quid sit grāmatica

Mar.) Est ars recte loquendi recteq3 scribendi, scriptoū le-
ctionibus obseruata, fons et origo omnium artium,

Veris.) Unde dicitur grammaticas

potest pti y passua,
re tanē sic volūtas
bit nos

cordū y pont y causa y
hēdi testimoniū vt
pre feci exē plo

rego significo pascō, pre-
orā tuō, vñ legis vāgā
o, orat qñ fugit
el cū vōte, pcor, lias
nificat pcor, vñ vāgā
o, ex oro pcorā do
erro

initio grammaticas

ator ad vos vāno

simite exorator sine m.

per .a. u. significat malū fieri. volutū crudele et in suade in ad mētē pūna
ad cecūros sensus. Horatū significat obscurū seu nigrū, plautus
tra replebo aritate ut arrior sit quā egitij

beniuolētia
est i. dīna
ā cū dē
derio ben
fatiem

Mar.) *απο τοις γράμμασιν.* Hoc est a literis, latine enim literaria dicitur: quod ex literis syllabe fiant, ex syllabis dictiones, ex dictionibus constructio seu oratio.

Veris.) Ita deus bene me amet, quid sit oratio ignoro.

Mar.) Est ordinatio dictionum congruam sententiam perferamque demonstrans.

Veris.) Quae sunt partes orationis?

Mar.) Verbo. Nomine. Pronomen. Verbum. Adverbium.

Participium. Coniunctio. Prepositio. Interiectio.

Ver.) **Quid est nomen?**

Mar.) Pars orationis quae rem significat non actionem.

Veris.) Unde dicitur nomen?

Mar.) Dicitur a greco *ὄνομα* quod latine interpretatur nomen.

Veris.) Quotplex est nomen?

Veris.) Duplex, substantiuum et adiectiuum. Substantiuum est quod substantiam vel quasi substantiam significat, ut homo albedo.

Adiectiuum, quod adiectum substantiuo significat in eo aliquid accidens, ut Vir prudens.

Veris.) Homini quot accidunt?

Veris.) Sex. Qualitas. Species. Genus. Numerus. figura.

Latius cum declinatione.

Veris.) Nominis accidentia descripsisti, ne graueris obsecro eorum unumquodque, ut mihi felicitas innotescant, ordine elucidare.

Veris.) Ita faciam. Scias quod qualitas est accidens, per quod proprium nomen a communi seu appellativo distinguitur.

Veris.) Quod est nomen proprium?

Veris.) Quod uni tantum conuenit, ut Hieronymus Theotoni.

Veris.) Commune seu appellativum quod est?

Veris.) Quod pluribus conuenit, ut Vir, frater.

Nec te lateat quatuor esse proprii nominis species.

Prenomen, quod differentiae causa aut insignum nobilitatis honoris ve preponitur.

Nomen, quod est cuiusque proprium.

Cognomen, quod est familiae et cognationis commune.

Agnomen, quod eventu aliquo acquiritur.

Sic exempli gratia, M. Porcius, Lato, Censorius.

A. 111

nomine p. decore seu d. h. t. d. Egili, A. uul. h. m. u. i. s. ap. u. e. h. i. mine corpus prof. h. e. e. n. o. s. a. l. i. q. u. i. d. meq. deus q. g. e. h. i.

nomine est quod unguis p. sone. h. u. l. g. g. g. s. i. n. a. p. p. r. i. o. e. t. c. e. r. t. o. r. o. u. a. d. p. e. l. a. t. u. r.

Qualitas est secundum quales si amur v. t. o. bus homo

uolent d. i. n. a. cu. d. e. b. e. n. i. e. m.

z. h. n. o. u. s.

De nomine.

- Species.** Veris.) Quid est species?
Max.) Est illud quo primitiuū nomen a deriuatiuo sepatur.
D. Quot sunt species?
D. Species nominum tam substantiuū quam adiectiuū cōmunes sunt due.
Primitiua que aliunde non deriuatur. vt Rex.
Deriuatiua que aliunde deriuatur. vt Regius.
Sunt autem deriuatiuorum nominum differentiē nouem:
Possessiuum. Denominatiuum. Diminutiuum. Verbale. Participiale. Aduerbiale. Comparatiuum. Superlatiuū. Patronymicū
D.) Possessiuum nomen quod est?
D.) Quod cum grō primitiuū significat aliquid ex his que possidentur. vt Euandrius ensis. i. ensis euandri.
D.) Quod est nomen denominatiuum?
D.) Quod a nomine deriuatur, neq; denominatur ab aliqua speciali significatione. vt citharedus a cithara. saxosus a saxo.
D.) Quod est nomen diminutiuum?
D.) Quod diminutionem sui primitiuū absolute demonstrat. vt Regulus. parvus rex.
Et scias q; proferuntur diminutiua quatuor de causis.
Necessarie significationis gratia. vt tanillus.
Gratia urbanitatis. vt fraterculus, ingeniolum.
Item causa adulationis. vt coccyulum animula.
Contemptus causa. vt homuntio, homulus, homunculus.
Nominum tamen diminutiuum non est certa ratio qua possint formari, quia exētin varias terminationes. Sed pleriq;
In ulus. a. um. vt fraterculus. sororcula. munusculum.
Aliquando in io, vt homuntio, senecio.
Aliquando in aster. a. um. vt pinaster. filiastra. apiastrum.
Quam formam dicit Dalia imitationem significare. Syrafter tamen & recaluafter diminutionis regulam seruant.
In olus. a. um. vt Sergiolus. cozola. palliolum.
In ellus. a. um. vt renellus. a. um.
In illus. a. um. vt tanillus. a. um.
In leus. vt equuleus.
In iscus. vt paniscus. basiliscus.
Veris.) Quod est nomen verbale?
Max.) Quod a verbo deducitur.

Et verbale masculinū in or: fit ab ultimo supino v mutata in or: vt lectu lector. A masculino ꝑo verbalī finito in to: , fit ꝑbale femi. in trix. mutata to: in trix. vt creator creatrix. Dicimus tamen nutrit pro nutritrix. Et que in for desinunt, non faciunt ex se femininum, preter tonsor quod facit tonsatrix assumpta t, unde fit diminutiū tonsatrix la et ostrina, et a expulso: expulatrix. ¶ Verbale in us, et io, fiunt a b ultimo supino addita s, vel mutata u, in io, vt visus et visio, Quæ tamen veniunt a verbis primæ coniugationis positionem supini habentibus in tum, vel in cum, preter legem ceterorum exeunt in actio, non in itio, neq; crio, vt Veto vetitum vetatio. Presto prestitū prestatio. Lubo cubitum cubatio. Domo domitum domatio.

Sono sonitum sonatio. Crepo crepitum crepatio. Tono tonitum tonatio. Licet dicamus sonitus, crepitus, tonitꝑ, non sonatus, crepatus, tonatus.

frico frictū fricatio. Seco sectū sectio, tñ et ebisꝑ reperit sectio. Lauo et potio, quia in orum habent supinum, formāt verbalia, lotor potor, lotio potio, et lotiū pro vrina, prima tamen breui. Et quia aliqui reperitur lauarum et potarū, fit lauario et potatio. lauatorq; et potator. Iuuo a iurū facit iutor, seu potiꝑ adiutor. a iuuatum facit iuuatio. Ex ceteris pauca sunt verbalia in or, vt domitor et domator, et sector a seco, quod significat venditorē, et sectio ipsa venditio.

¶ Verbalia in men, formantur a secunda ꝑbipsona, vt Aeno, acenis acumen. Huo nuis numen. Doceo doces document. Monco miones monimen. Quæ addita tum, formant in tum verbalia, vt documentum. monimentum.

Verbalia in bilis, formantur a secunda verbi ꝑsona a in bilis, vt Amo amas amabilis. Ea tñ que sunt secūde inflexionis mutant e in i, vt docibilis non docebilis. In monosyllabis tamen regula seruat, vt flebilis.

A supinis in ru, su, pu, fiunt a versa in i addendo bilis, vt Peru peribilis. Visu visibilis. Corruptu corruptibilis.

¶ Item q̄z plura alia verbalia exeunt a verbis varijs formis: In a, vt a candeco candela. In e, vt a cubo cubile. In o, vt a lateo latro. In il, vt a vigilo vigil. In ul, vt a consulo consul. In bulum, vt a sto stabulum. In culum, vt a propugno propugnaculum. In es, vt a teco tegeres. In os, vt a custodio custos.

De nomine.

In bundus, vt populabundus. Que cum participio presentis significant quandam vehementiam, vt vitabundus, valde vitas. In ar, vt a loquor loquar. In ex, vt a verto vertex. In ox, vt a voco vox. In ur, vt a luceo lux. In nx, vt a coniugo coniux. In rx, vt a arceo arx.

Verif.) Quod est nomen participiale?

Max.) Quod a participio deriuatur, vt factitius, amandus, reuerendus, hoc est dignus amari & reuereri.

D.) Quod est nomen aduerbiale?

M.) Quod ab aduerbio deriuatur, vt a perendie, perendius, a, um. ab hodie, hodiernus. a. um.

D.) Quod est nomen comparatiuum?

M.) Quod supra positiuū significationē, significat magis aduerbium, vt Iustior, magis iustus.

D.) Gradus comparationis quot sunt.

M.) Tres. Positiuus. Comparatiuus. Superlatiuus. Dicitur autem positiuus id omne vnde comparatiua & superlatiua formantur.

D.) Vnde deriuantur comparatiua & superlatiua?

M.) A nominibus adiectiuis, a verbis, a prepositionibus, et ab aduerbijs, quorum significatio augeri minui ve potest.

Ceterū in formandis comparatiuis obseruabis, quod cum a nominibus deriuantur, formantur a positiuo casu secunde vel tercie declinationis, in i desinenti addita or, vt

Albi, albior.

Prudenti, prudentior.

Que tamen vocalem habent ante i s, vel us, non formant comparatiua iuxta regulam supra positam, sed comparatiuus describitur adiecta voce magis ad positiuum, vt

Pius, magis pius.

Idoneus magis idoneus.

Tenuis magis tenuis.

Inuenies tamen vsurpari sepe tenuior.

Et fit autem comparatio aut ab vna substantia ad alia, vt ego sum maior te, aut ad seipsam, vt ego sum ditior solito, vel sapientior hodie q̄z heri.

Aut ab vno accidente ad aliud, et tunc fere semper vtimur ad aduerbio, vt sum magis fortis quam doctus.

Masculina pluralia tantum.

Artes	artus	annales	cancelli
cani	celites	cassici	codicilli
fursures	inferi	loculi	fasti vel fasti. num.
liberi	lares	lemures	fori pro sedibus.
manes	maiores	minores	natales
optimates	posteri	primores	penates
proceres	pugillares	quirites	superi
verpes	sales false dicta	carceres	pro septis.

femina pluralia tantum:

Ambages	argutie	antie	antenne
Aedes	erumne	bige	blandicie
compedes	cune	crates	ceremenie
copie	clitelle	dapes	delirie
diuitie	dire	excubie	exunie
exequie	ferie	facie	fortune
fores	gene	grates	gingive
inferie	inducie	insidie	illecebre
inimicitie	latebre	lactes	litere pro epla
mine	manubie	narco	nenie
nondine	nuge	nuptie	opes
palee	plage	prestigie	primitie
quisquille	quadrige	reliquie	scale
sortes	sortes	sordes	scope
suppetie	tenebre	trice	terme
valve	Calēde,	A vocando dicte, Nam nouislu-	

nio contocabatur plebs, et pronuncia batur numerus dierum qui ad nonas superessent, Nam nonis conueniebant popula- res ex agris in urbem, Grece $\kappa\alpha\tau\omicron\omega$ est voco.

None, Plutarchus dictas nonas quasi neomenias putat, tum enim prodit a coitu luna telare conspicitur.

Idus, a diuidendo dicuntur, Nam in medium mensem incidus

Iduare diuidere veteribus significabat.

Neutra pluralia tantum.

De nomine.

Arma	crepūdīa	cunabula	castra,
Libarīa	erta	incunabula	iuga,
Iusta	ilia	lustra	magalia,
Mapalia	menia	precordia	serta,
Spolia	sponsalia	tripudīa,	
Tempe	tesqua	tot quot	pondo.

In declinabilia sunt hec quinque posteriora.

Et nomina festorum.

Saturnalia	bacchanalia	vulcanalia	neptunalia
Iugalia	quinquatria	agonalia	vinalia

et similia que omnia fere in ium,

Et pluralis numerus in titulis librorum frequentius usurpatur, qui grece aut ad imaginē grecorum scripti sunt, vt

Bucolica	georgica	iberica	analectica
economica	ethica	topica	physica.

Sunt et numeralia omnia indeclinabilia vsqz ad centum, preter vnus .a. um. duo .e. o. tres et tria, carentqz numero singulari, preter vnus .a. um. quod caret numero multitudinis, nisi cum iungitur nomini bus pluraliter declinatis.

Carent preterea singulari numero composita, vt ducenti .e. a.

Et nomina diuidua siue per certos numeros distributiva, vt

Singuli .e. s.	binī .e. s.	terni .e. s.
quaterni .e. s.	quini .e. s.	seni .e. s.
septeni .e. s.	octoni .e. s.	noveni .e. s.
deni .e. s.	vndeni .e. s.	duodeni .e. s.
treteni .e. s.	quadrodeni .e. s.	Et similia.

Quedam etiam mutāt genus in plurali numero.

Masculina in plurali neutra.

Auernus	auerna.
Balteus	baltea.
Menalis	menala.
Ismarus	ismara.
Hic Gargarus	hec gargara.
Dindymus	dindyma.
Pangens	pangea.
Tenarus	tenara.
Tartarus	tartara.

	pileus		pilea
	Sibilus		sibila.
	Supparus		suppara.
	Iustus		iusta.
Hic	Permissus	Hec	permissa.
	Cetus		cete indeclinabile.
	Locus		loca ⁊ loci.
	Jocus		loca ⁊ ioci frequētius.

Euentus quarte declinatōis in singulari vſitatus eſt.

Quidius careat ſucceſſibus opro.

Quiſquis ab euentu facta notanda putat.

Euentus in plurali, Liviſ, Auſquam min⁹ reſpōdent eue-
tus quam in bellis.

Euenta apud Lice, Sepe reperies, pro rebus que accidere.

Cauſe euentorū magis mouent quāz ipſa euenta.

feminina in plurali neutra.

	Carbaſus		carbafa.
	Inybus		inyba Plinius dixit inybum.
Hec	Pergamus	Hec	pergama.
	Supellex		ſupellectilis.
	Pascua		pascua oꝝ.
	Pascuam non dī rerum veteres ſed pascuum.		

Neutra in plurali masculina.

	Celum		celi.
	Lapiſtrum		capitri ⁊ capitra.
Hoc	frenum	Hi	freni ⁊ frena.
	Raſtrum		raſtri ⁊ raſtra.
	Porrum		porri ⁊ porra.
	Argos		argi grecum.

Neutra in plurali feminina.

	Balncum		balnee ⁊ balnes
Hoc	epulum	Hec	epule
	delitium		delitie
	cepe indeclinabile		cepe ceparum

Darij ordinis.

Laurus .us. et .i.	quercus .us. ⁊ .i.
cornus .us. ⁊ .i.	pinus .us. et .i.
ſicus .us. et .i.	domus .us. et .i.
colus .us. et .i.	arcus .us. et .i.

De nomine

Acus .us. .i. iugerum .i. iugera iugerum
et iugere in singulari. vas .is. vasa vasorum.
penus .oris. penus .us. specum .i. specus .us.
fasti .orum. fastus .uum.

Quedam bisariani effertur, hic angiportus et hoc angiportus
tonitrus et tonitru. Verum hec usus docebit.

Sestertius et sestertium significatione differunt.

Est hic adnotanda greca quedam consuetudo, ex casibus nouas
declinationes parietur, ut ex grō abacos, ab abar, sic abac⁹ .is.
Ex accusatiuo cratera, sic cratera .e. Ex cassida sic cassida .e.

Quedam certis casibus deficiunt.

Vocatiuo caret nomina interrogatiua ut. Quis, qualis, quāt⁹,
cū interrogatiue proferuntur. Item infinitiua ut. Quidā aliquis.
Et relatiua ut. Qui, qualis, quantus, cum aliquid referunt.

Et negatiua ut Nullus nemo.

Item distributiua ut. Ambo uterq; alteruter.

Et que supra memorauimus diuina ut. Bini, e, s, terni, e, s, o

Os oris.

Ius iuris.

Rus ruris.

Res res.

Mare maris.

Et dō dō et ablatiua in plura
li deficiunt. Item nomina
quinte declinationis, preter q̄
res rei, dies diei.

Satis vel saties nominatiua singulari tantum habet.
Presto a plerisq; inter nomina ponitur, et nullum habet casum,
preter nominatiua in utroq; numero, et cum substantiua verbo
pluritur ut. Presto suz. Nam presto ad suz magis poetici est
Ex pes ex pes nominatiua et vocatiua tantum habet.
fors fors forte dicuntur usitate in nom, vocatiua, ablatiua.

Dis omnes casus habet, ut sentie Priscianus. Et tamen
datiua minus usurpata inueniuntur, in plurali Dires, ium,
integrum est, Sive sit aui, sive aliunde.

Tabi et tabo pro sane in genitiua et ablatiua inueniuntur sine reli
quis casibus.

Distionem distione.

Laterem latere.

Dicem vice.

Accusatiuum & ablatiuum tantum habent. In plurali integra sunt duo posteriora.

Tantundem & tantidem. neutrum genitium & actum tantum habent.

Macte macti. vetum utriusque numeri tantum habet. Verg.

Mactenoua virtute puer. Plinius Macte ingenio dixit.

Sponte. Impete. Obijce. Natu. Diu. Noctu.

Ablatiuum in singulari tantum habent.

Inficias. accusatiuo plurali tantum dicitur.

Suppetias, item in actio plurali, Significat auxilia, & iungitur cum verbo fero, frequentissimum est apud historicos, ut

Suppetias tulit, hoc est presidium attulit vel misit.

Ops, est dea terre, que et tellus dicitur, Sed Opes opem

ope, in genitio actio ablatio significat auxilium, et facultatem, ut

Affer mihi opem .i. opulare mihi. Et Verg. Grates persol
uere dignas non opis est nostre .i. facultatis.

Verbera, in ablatiuo singulari reperitur, in plurali verbera
verberum integrum est.

Mille bifariam, usurparunt Latini, alias adiectiue, alias sub
stantiue.

Adiectiuum mille indeclinabile est plurale tantum, mille homines:

Substantiuum mille singulari numero indeclinabile est, hoc
mille, mille passuum percurri.

Milli in ablatiuo reperitur.

Tu millinumuum potes vno querere centum.

Plurali sic declinatur.

Millia, millium, millibus, millia, millibus.

Duo millia equitum habuit in exercitu Carolus, vel bis milia
le equites.

Hactenus de nomine.

De pronomine.

¶ De pronomine.

Arta superq3 dilect. euagata est de nomine expla-
natio tua, etsi cognoscas me importunū fore, des
veniam, nam cupiditas ac desiderium sciendi est
in causa: intellexi enim Aristotelem dixisse .iij.
metaphisice, quod non erat inuile de singulis du-
bitare, ⁊ ideo felicem si te audirem de pronomine

differere.

Mar.) Quod scire cupis nihil celabo, ac primum a definitōe
(vt mos est) exordium sumam.

Pronomen est vox qua vrimur in demonstrāda aut repetēda re,
cum nomine vti non erit commodum.

Veri.) Unde dicitur pronomen?

Mar.) A pro prepositione ⁊ nomen, q3 pro eo ponitur in ofe

Veri.) Quot accidunt pronomini?

Mar.) Sex. Species. Genus. Numerus. figura. Person-
na, casus ⁊ modus declinationis.

Veri.) Quot sunt Species.

Mar.) Due. Primitiua, vt Ego, Tu, Sui, hic, Iste, Ille,
Ipse, Is.

Deriuatiua, vt Meus, Tuus, Suus, Noster, Vester, Nostras
Vestras, Nam a mis grō antiquo sit meus. A nostrū sit noster
et nostras. A tis tuus. A vestrum vester et vestras. A suo suus
sua suum.

Veri.) Quot sunt genera pronominum?

Mar.) Genus in pronomibus perinde est vt in adiectiuis
nominum, Nam p̄ tria genera vagantur pronomina.

Veri.) Quot sunt numeri?

Mar.) Duo, vt in nominibus.

Veri.) Quot sunt figure?

Simplex. vt Ego.

Mar.) Due,

Composita, vt Egomet, Idem.

Varie autem componuntur pronomina,

Primum inter se, vt Egoipse, tuipse, sui ipsius, isthic.

Secundo cum nomine. vt Huiusmodi, eiusmodi. Et intercedē
te syllabica adiectione, ce huiuscemodi, eiusmodi.

Tertio cū prepositiōe. vt Mecum, tecū, secū, nobiscū, vobiscū.

Quarto cum aduerbijs, vt Idem, ab is r demum.

Quinto cum syllabicis adiectionibus, Met, te, ce, pre. Syl
labica adiectio est syllaba extra compositionem nihil significās,
In compositione significatio eius deprehenditur.

Met adijcitur omnibus casibus prime r secunde persone, pre
ter Tu in nō, ne putetur verbum. vt Egomet, tutemet. tu te.
Item dicimus Suimet, sibimet.

Te adijcitur voci tu et te, vt Tute tete.

Te iungitur obliquis pronominum, hic iste ille, vbi finis est
s, litera. vt huiusce, hance, illosce, Veteres etiam declinabāt
p omnes casus, hiece hecee hocce, et isce in nō pro is.

Pre iungitur ablatiuis, Mea. tua. sua. nostra. vestra. vt
meapte, tuapte, &c. Aliquando etiam, meo. tuo. suo. nostro
vestro. Sed in his compositionibus obseruabis consuetudinē
emendate loquentium.

Veri.) Quot sunt persone?

Mar.) Tres. Prima Ego. Secunda Tu. Tertia reliqui
omnes nominatiui tam nominum, quam pronominum.

Veri.) Casus quot sunt?

Mar.) Idem qui in nomine, Verum vocatiui non est vsus in
oibus pronominib⁹. Admittit rñ vtōs, tu, meus, nō r nostras

Veri.) Quot sunt modi declinationis?

Mar.) Modi declinationis in pronominib⁹ sunt quatuor. Pri
mus cuius grūs in i, desinit. Secundus in ius. Tertius in
i, e, i, Quartus in is,

Primus modus declinationis.

Singulariter.	
Nominatiuo	Ego
Genitiuo	mei
Datiuo	mibi vel mi
Accusatiuo	me
Ablatiuo	me.
Pluraliter.	

De Pronomine.

Artō Nos
Grō nrūz vel nostri
Drō nobis
Actō nos
Abkto nobis

Singulariter

Artō Tu
Grō tui
Drō tibi
Actō te
Drō tu
Abkto te

Pluraliter

Artō Vos
Grō vrūz vel vestri
Drō vobis
Actō vos
Drō vos
Abkto vobis

Singulariter

Artō Sui
Drō sibi
Actō se
Abkto se

Pluraliter

Grō Sui
Drō sibi
Actō se
Abkto se

Secundus modus declinat.

Singulariter

Artō hic hec hoc
Grō huius
Drō huic
Actō hūc hāc hoc
Abkto hoc hac hoc

Pluraliter.

Artō hi hec hec
Grō horū harū horū
Drō his
Actō hos has hec
Abkto his

Singulariter

Artō Iste ista istud
Grō istius
Drō isti
Actō istuz istaz istū
Abkto isto ista isto

Pluraliter

Artō Isti iste ista
Grō istoz istaz istoz
Drō istis
Actō istos istas ista
Abkto istis

Singulariter

Artō Ille illa illud
Grō illius
Drō illi
Actō illuz illā illud
Abkto illo illa illo

Pluraliter

Artō Illi ille illa
Grō illoz illaz illoz
Drō illis
Actō illos illas illa
Abkto illis

Singulariter

Artō Ipse ipsa ipsum
Grō ipsius
Drō ipsi
Actō ipsuz ipsaz ipsum
Abkto ipso ipsa ipso

Pluraliter.

co usa no accusa ma

De verbo,

idem

Obsoleui apud Ciceronem obsoleui, vulgaris et obsoleta
Aboleui abolitum et aboletum. ^{idem} Obolui obolitum.
Redolui, Subolui.

cheirar
mal

cherarmal

De preterito tertie coniugationis.

coniugationibus

In tertia coniugatione non est vnus aliquis character preteritorum, ^{aliqua figura}
vt in superioribus ordinibus, Sed singule terminationes suas quosdam
characteres, suas formulas easque varias habent proinde
omnes terminationes proponemus. *vt scripsimus*

Bo.

Que Bo finiunt, formant bi, et bitum, vt *bebec* Bibo bibi, bibitum.

Scribo,

Hubo.

} psumptum.

Scabo,

Labo.

} carere supino. et habere preteritum.

seruere u. de scriba
e. oseruato.
ser amoluer.

Composita a Cubo tamen in hunc ordinem migrat addito m,
Seruant tamen formam simplicis in preterito et supino, vt
Accumbo. is, accubui accubitum.

Sco.

Que in Sco finiunt, formant vi, tum, s, tamen remoto, vt
Nosco .is, noui notum.

cognosce

Excipe.

Pasco pastum,

Cognosco cognitum,

Agnosco agnitum.

} Preteritum regulare habent.

Posco poposci positum.

Disco didici. sine supino.

Composita a Posco et Disco non amittunt syllabam in preterito,
tamen geminet simplex, vt

Deposco depoposci,

Edisco edidici. *apre der deua*

Compesco compescui,

Dispesco dispescui,

} carent supino.

Conquiesco conquiescere,

Quiesco, caret preterito et supino.

Et Inchoatiua nisi, a thematis mutuetur, caret utroque, vt

Senesco senui.

Nam sugiendum est thema seneo. *u. p. m. p. u.*

Hec in Li, preteritum faciunt, Sed varie, variant et supina

Vincio vici victus,

Pollinco pollinxi pollinctum,

dirinata ab alijs
hematis. r. ap
itinis aqby m
nt.

Vener

curat de mortis

^{dizer} Dico dixi dictum, ^{frin} Ico ici icum, ^{guardar} Duce duxi ductum, ^{Do} Parco peperci paritū & parsi parsum.

¶ finita in do, in di, sum, exeunt. vt. Prebendo prebendi ^{prebender} prebensum. Scando scandi, sine supino. Descendo descendi ^{descender} descensum. Sic cetera composita a scando.

^{poni} Sido, ^{aliqua} sidi preteritū ^{mutatur a sedeo} vel caret teste Prisci.

^{aud} Strido & Rudo ^{teniar} carent supino & habent preteritū regulare. Excipe.

^{poni} Findo fidi fissum. Scindo scidi scissum.

^{comer} fundo fudi fustum. ^{fidu} fido fidi fustum format

^{comer} Pedo pepedi, sine supino. Pando passum, prete. regul.

^{comer} Edo edī esum, Sic et composita, Comedo tamen dat comesum vel comestum.

^{ide} Tundo tundi tunsū & tusum. ^{pisca} ^{comer} Contundo contudi cōtusum. Sic cetera composita.

^{ide} Pendo pependi pensum. ^{stax} Suspendo suspendi suspensum. ^{stax} Cado cecidi casum. ^{comer} Composita non formant supina aut

verbalia, extat tamen occasus & recasum vnde & recasur⁹.

^{comer} Ledo, cecidi ^{feri} cesum compositum.

^{comer} Decido occidi occisum. ^{matari} Tendo tetendi tensum vel tentum. ^{ostender} Ostendo ostendi ostentum vltatius q̄ ostensum: ^{monstrari}

In his que geminant in preterito composita amittunt syllabam.

Item hec in do, preterito finiunt si, supino sum.

^{comer} Claudio clausi clausum. ^{comer} Rado rasi rasum, ^{vapor} Plaudo plasi plausum. ^{comer} Ludo lusi lusum. ^{supra} Rodo rosi rosū. ^{comer} Rudo trusi trusum. ^{ostender} Plodo plasi plausum. ^{comer} Ledo lesi lesum. ^{comer} Dado vasti vasum. ^{comer} Divido diuisi diuisum. ^{comer} Cedo cessi cessum. ^{comer} Composita a do, habent didi, ditum. vt

^{comer} Addo addidi additum. ^{comer} Condo condidi conditum.

^{comer} Abscondo tamen dat abscondi absconditum, fecerunt et absconsium, Ego id non memini legere.

De verbo,

So.

In So, finita habent xi, in preterito, ctum, in supino. v2

astigir Affligo affixi afflictum.

Rego rexi rectum. *reger*

tingir Tingo tinxit tinctum.

Surgo surrexi surrectum. *eguer*

laber Lingo linxi, caret supino.

astigir Lingo linxi, caret supino.

Excipe.

finquar figo fixum vel sictum, preteritum regulare.

friger friv frigo frixum, preteritum regulare.

Item n, abijcientia in supino.

formar alguna cosa
debarro

figo sictum.

Stringo strictum. *apertur*

Pingo pictum. *pintar*

Ringo rictum. *ranger*

Est in his preteritum regulare.

In his Si, preteriti charater est.

omina qd gnd
ingir hoc qd
2 eius significatio

friger Ago egi actum.

Ego coegi coactum. *costranger*

Dego degi. *friger uixer*

Satago sategi. *terreni da* caret supino.

Ambigo ambegi. *dundar*

a pontar

Pungo pupugi puncti punctum.

desapontar

Expungo expunxi tantu expunctus. Sic et cetera copositas

tornar a foton

Repungo tamen dat repupugi.

quebran

frango fregi fractum. Effringo effregi effractum. *pepepe*

onactar oncotar

Pango pepigi panxi pactum Impingo imegi impactum.

Nam teste Prisciano a pango fuit olim preteritum pegi.

Tango tetigi tactum *tequar* Attingo attingi attactum, Amisunt in compositione syllabam coposita a tango.

lex

Legi legi lectum. Perlego perlegi perlectum. *perlegar alex*

colher

Colligo collegi collectum. Derum diligo, intelligo, nes

desprezar

gligo in xi faciunt.

Nota et hec in si, sum, habentia.

spallar

Spargo sparsi sparsum.

Mergo mersi mersum. *margullhar*

ali par

Tergo tersi tersum.

De ergo versi versum. *voluere*

Deuergo deuersi deuersum.

traser por hazar

Trabo traxi tractum.

Uexo vexi vectum.

omnon

Micio minxi micrum.

Jo

olim mingo is

Cio

Et preteriti character est, crum supini.

fago **Facio** feci factum. **Facio** ieci factum. *una ma fac / Indoriamur. per*

conouar **Sicet** composita, **Reficio** refeci refectum **Adicio** adieci adiectum. *acore etor / quaer causa q se ar / ssa com amoo.*

fagar quoniam **Facio** compositum cum nominib⁹ aut aduerbijs non mutat a,
Calcifacio, **benefacio**, **Quedam** habent passivam in oz, vt

acabar **Perficio** perficioz. *apri acabado*
Composita a lacio *fager e gmmoo*

maser poretant **Allicio** allexi allectum. **Dellicio** pelleri pellectum. *egamare / mdepellax.*
ide **Illicio** illexi illectum. **Ellicio** mirre elicui elicium. *consa epandora n-*

albar ga dairo **A specio** *solhar / fidespo / traenli i. / por e spolyo*
Despicio desperi despectum, **Sic alia** composita.

auar - Dio **Fodio** fodi fossum. **Bio**
fugio fugi fugitum. *fugie*

factur **Pio**
Rapio rapui raptum. **Lupio** cupui cupitum. *defiar*

comar **Lapio** cepi captum. **Sapio** sapui sapitum. **z sapiui** sapitum,
Rio **Zio**

parir **Pario** peperit parum vt paritum, **Quatio** quassi quassum. *quadir*

uim. a de alho / lo ix. / of. / ama.
Ab alui alitum vel altum. **Molo** molui molitum. *moce*

opar **Lolo** colui cultum. **Excello** excellui excelsum. *excalgar*

cosolb **Consulo** consului consultum. **P:ecello** precellui precelsum. *pre*

Oculo ocului oculum. **Dello** velli vt vulsi vullum. *obru*

salor **fallo** fefelli fallum. **Percello** pculi perculsum. *feiv*

oppar **Sallo** salii salsum z salitum. **Tollo** mutatur substuli sus
blatum, **dedit olim** tetuli.

Pello pepuli pulsum. **Psallo** psali, caret supino

Depello depuli depulsum. **Dolo** volui caret supino.

Sic amittit syllaba pposita. **Dolo** volui caret supino.
dicunt iunio: es volitum.

Que in mo, desinunt, preteritum faciunt per ui, duas syllabas,
supinum in itum, vt **Semo** genui gemitum.

Excipe
lacar **Demo** dempsi demptum. **P:emo** pressi pressum. *aperiar*

par **Promo** prompsi promptum. **App:imo** app:essi app:essum. *ide*

pariar **Sumo** sumpsi sumptum. **Emo** emi emptum. *co prax*

omne **Lomo** compsi coptum. **Redimo** redemi redemptum. *ide*

De verbo,

Dono posui positum, Lino lini vel leui, vel liui litum, *quing*
 Signo genui genitum, Sino siui situm.
 Sterno stravi stratum, Sperno spreui spretus.
 Terno tempfi temprum, Terno creui, caret supino.
 Lano cecini cantum.

Composita a Lano habent ui. -entum, vt

Loncino cocinui centum, Precino pccinui pcentum.
 Po.

Terminata in Po, faciunt psi, prum, vt

Carpo carpsi carprum, Scalpo scalpsi scalprum,
 Decerpo decerpsi decerpruz, Sculpo sculpsi sculprum.

Excipe.

Rumpo rupi ruptum, Strepo strepui strepitum,
 Crepo .is. crepui crepituz, frequentius pime piugationis.

Quo.

Loquo coricoctum, Linqo liqui licum.

In compositis tantum vtinur supino.

Ro

Zero triui tritum, Quero quesui questum.

fero tuli latum, Vero gessi gestum.

Pro vlli vltum, Curro cucurri cursum.

Verro verri vel versi versum, Precurro precurri. *na*

Cetera, posita amittit syllaba.

Sero seui satum, vel serui sertum.

Composita a Sero simplicis significatum referentia habent
 seui, situm, vt Inseuit nobis deus suum spiritum. Alioquin
 habent rui, etum, vt Altius egit iter deseruitqz patrem.

furo caret preterito et supino.

So.

finita in So. formant siui, situm, vt

Accesso .siui. situm, Laccio .siui. situm. *recipere*

Excipe.

Capesso capessi capessum, Incesso incesi incessum.

Facesso facessi facessum, Viso visi visum. *visiter*

Pinso pinsui pistum. *bilizcar*

To.

Flecto flexi flexum, Acto nexi vel nexui. nexum.

Plecto plexi plexum, Pecto pexi vel pexui vel peccui.

Cperum. *omni*
peten

Sero semeor
guli
serui
sero a peccar
serui

discedere
apuzar

Peto petivi petitum,

Mitto misi missum.

Verto verti versum,

Meto messi messum.

Sterto sterni absq3 supino. *rogare*

estor

Sisto stiti statum accomodar, & statui staturum, Composita imitantur preteritum verbi Sro, vt Resisto restiti.

Do dissyllabum.

Si due sylla be character est preteriti, vtum supini, vt Arguo argui argutum.

Carent supinis.

Metuo metui,

Luo luf. *pagar*

Respuo respui,

Congruo & ingruo, ul.

Excipe.

Fluo fluxi fluxum vel fluctum,

Struo struxi structum.

Ruo rui rutum vel ruitum, composita tantu vtum, vant, vt

Diruo dirui dirutum.

Pluo plui plutum,

Detereb plui fecerunt.

Do monosyllabum.

Soluo solui solutum, *desatur*

Voluo volui volutum. *volto*

Diuo vixi victum,

Caluo calui, caret supino. *engamar*

Texo texui textum, *reer*

Nexo nexui nexum. *atar*

De preterito quarte coniugationis.

In quarta coniugatione preteriti character, iui est, supini itui. Cio cuii ciium, Suffio suffiui sufficium.

Obedio obebini, caret supino.

Solaco
eto Sei

Singultio singultu, Sepelio sepulsi. Habet preterita regl.

Excipe.

Farcio farsii fartum, *fartov*

Raucio raucii raucum. *enraguar neutru*

Refercio referii refertum,

Sancio sancii sanctum. *ordinare*

Sarcio sarcii sartum, *reio fer*

Sanciu sancium.

etof

Fulcio fulsi fultum, *fulcor*

Dincio vixi vt vinctu. *vidigore amore*

Sentio sensi sensum,

Cambio campsi campum.

vefer

Denco venij vel veniui venum,

Denio veni ventum. *vedio per vir*

Haurio hausi haustum, vel hauriui hauritum

Sepio sepsi vel sepiui septum. *cerar*

Amicio amiciui vel amiciui amictum. *vestir*

Sclior

Salto salui vel saluii saltu, Resilio resiliui resultu sic possi.

De verbo,

Quatuor composita a parso.

Operio operui operitum. Comperio comperi, & pertum.

Aperio aperui apertum. Reperio reperi repertum.

Aio caret preterito & supino.

ferio item caret utroq3, aut mutuatur percussio.

De preteritis & supinis & horum passiuorum
communium & deponentium.

Passiua mutuatur a participijs preteritis, ut Legor lectus sum
horum formulas iam proposuimus.

Communia & deponentia imitantur formulam passiuorum. Et
supinis finguntur participia & preterita, Supina vero in singu-
lis terminationibus, qualia fiant in regulis superioribus ap-
paret, Verum nonnulla etiam preterita discedunt ab analogia.

	Reor <i>uideo</i>	reris	ratus	sum,	
<i>a misericordia</i>	Misereor	misereris	miserus	sum,	
	fateor <i>confiteor</i>	fateris	fessus	sum,	
	Gradior <i>indugraderis</i>	graderis	gressus	sum,	
<i>patior soffre</i>	Patior	pateris	passus,	sum,	
<i>fabar</i>	Loquor	loqueris	locutus	sum,	
	Sequor <i>sequi</i>	sequeris	secutus	sum,	
	fruo <i>godo</i>	frueris	fruitus	sum,	& fructus
<i>esco regar</i>	Labor	laberis	lapsus	sum,	
<i>fingere & fingi</i>	Cominisco	cominisceris	cometus	sum,	
<i>proficere</i>	Proficisco	proficisceris	profectus	sum,	
	Nancisco <i>gambur</i>	nancisceris	nactus	sum,	
	Pacisco <i>carior</i>	pacisceris	pactus	sum,	
	Adipisco <i>alcaior</i>	adipisceris	adeptus	sum,	
	Ulescisco <i>agor</i>	ulescisceris	ultus	sum,	<i>vigilans est vi</i>
	Oblivisco <i>exgior</i>	oblivisceris	oblitus	sum,	<i>ses quer</i>
	Expergisco	expergisceris	experrectus	sum,	<i>est tar</i>
	Deserisco <i>desar</i>	deserisceris	desessus	sum,	
	Quero <i>quaxar</i>	quereris	questus	sum,	
	Uto <i>usar est</i>	uteris	usus	sum,	
	Niro	niteris	nisus	sum,	vel nictus. <i>Stribar</i>
	Complector	complecteris	complexus	sum,	<i>abra car</i>

De verbo,

Amplector amplecteris amplexus sum, abraçar e ser abraçado
 Tueor tueris tutus sum vel tutus, de fēder e ser defendi do
 Tuor tueris tutus sum vel tutus, othar e ser: otha do
 Ordior ordiris ortus sum vel orditus, ordir, e comecar
 Experior experiris experius sum, experi mētor
 Metior metiris mensus sum, me dir
 Morior moreris vel moriris, mortuus sum moriturus.
 Orior oriris ortus sum oriturus, anomalum participium,
 degeneratq3 hoc verbum in tertiā coniugationē alijs casibus
 preter oriri e oriris, fecit e Ouidius oreris,
 Tu quotiens oreris, viridiq3 in cespice flores. cepa
 Nasco nasceris natus sum nasciturus, nasce

Carent supinis e proinde preteritis.

Reminiscor reminisceris, Desco vesceris, mādacar
 Medeor mederis, mezinhar Licco liceris, confatira
 Licoz liqueris, de re verer Opperior opperiris, obriv

Carent supinis omnia verba preteritis carētia, vt

Aio ais, ferio is, furio is, Glisco is, e que supra defiar
 diximus inchoativa, Et Tumesco.

De cōpositione verborū cum prepositionibus.

Prepositiones cum veniunt in compositionē cum verbis,
 aut corrupūtur vbi integritate manēte, vt Posse .is. spono .is.
 Aut ipsis manētib9 integris vba corrupūtur, vt Incipio .is.
 Aut inuicem prepositiones e vba corrupūnt e corrupūtur, vt
 Impero imperas. mōrdar
 Aut vtrunq3 manet integrum, vt Infundo .is. e fū dir
 Sed quēadmodū prepositiones corrupūntur in ea parte que
 est de orthographia differit, nūc quēadmodū verba cor-
 rumpantur dicimus.

De verbis mutantibus a, in e.

Lacto .as.	Delecto .as.	oblecto .as.
Mando .as.	Comendo .as.	
Patro .as.	Perpetro .as.	Impetro .as.
Halo .as.	Anbello .as.	
Sacro .as.	Consecro .as.	Execro .as. aris e mal dixer
Dāno .as.	Condēno .as.	Indēno .as. e dēno

amamētar / delectar
 mandar / comedar

Sibur. uris. tribulum. i. Nam tribulus breuiat. Diburnum. i. viber, vibicis.

T ante .c. breuis est, vt Dicar. cis. Sculus. a. um. Produ-
cunt & Dico. is. ficus. i. icarus. i. icon. onis. ico. is. lica. e. li-
dum. ij. mica. e. nice. es. i. victoria. pbicus. untis, oppidum.
pica. e. picus. i. picenum. i. fica. e. sicut, punctiono. Sicilia. e. si-
cheus. i. sicania. e. spica. e. spiculum. i. ricinus. i. trica. e. trices-
ni. e. a. vicent. e. a. vicus. i. vicinus. a. um.

T ante d, longa est, vt Idem, in genere masculino. Breuiat
vero Lidon. onis. didymus. i. dideme. es. fidelis, fidiis chords.
fides fidei. fldene. ay. gnidos. hydaspes. is. hidrus. i. idem,
in genere neutro. idoneus. a. um. idume. es. idco coniunctio.
Dideo. es. vidua. e.

T ante f, non reperitur nisi in compositis & breuiatur.

T ante g, breuis est, vt figulus. i. Producent & Bige. ay
figo. is. fungo. is. frigus. oris. frigilla. e. gyges. e. piga. e. pi-
gardus. i. strigilis. is. striga. e. figo. as. trige. ay. triginta. vis-
ginti. vigesis aduerbium.

T ante l, longa est, vt Illius, flu. hyle. es. pileus. i. pila. e.
pro colūna. Breuiant vero cilium. ij. cylindrus. i. cilydrus. i.
cilix. icis. filix. icis. hilaris. e. ilaira. e. ilerda. e. lilea. e. lilybe-
um. i. milium. ij. milo. onis. pila. e. qua ludimus. pilus. i. py-
los. i. philos. i. philers. e. pylene. es. siler. eris. siler. is. syla-
e. sileo. es. siligo. inis. siliqua. e. silerus. i. stilus. i. tilia. e.

T ante m, in dissyllabis longa est, vt Limus. i. Breuiant &
fimus. i. hymen. inis. minus. anris. nimis aduerbiū, simon-
onis. simul aduerbium, & hymus. i. Polissyllaba quoq; vt simi-
lis, e, producunt vero simlus. ij. simulus, i, hymera. e, ebime-
rinos. i. timens. i. dimidium: ij:

T ante n, longa est, vt Linum. i. sinum. i, pro vase, Breuiat
vero cynapes. is. flu, cinidus. i. cinis. eris. cinirae. e. cini-
us. a. um. & a cynos pposita. insula. e. inuus. i. linus. i. nomen pro-
prium. lino. is. mine. ay. mnerua. e. miniū. ij. minius. ij. flu,
minio. onis. minye populi. mina. e. minister. i. minor, aris. ver-
bum, minor. oris. nomen, minuo. is. minisco. ninus. i. sinapis
is. sine propositio. Sinister. sino. is. sind. onis. sinopsis. is.
sinus. us. sinuessa. e. tinea. e. Et a sin prepositione greca com-
posita, vt Synagoga. e. synbedra. e.

De prosodia,

Q ante p. brevis est, vt *Sripes. is. typhus. i. scyphus. i.*
Producunt vero. *Gryphes, gryphus. i. iphitus. i. pipo. as.*
pipilo. as. riphei. oz. ripa. e. scipio. onis. siphon. onis. stripes
itis. stipo. as. scrypul⁹. i. siphariū. ij. sipus. ūtis. typhis. is.
typhon. onis. vipera. e.

Q ante q. brevis est, vt *Liqueo. es. Liquo. as. siquidem,*
Producunt vero. *Liquenium. ij. liquor. eris. liquor. oris. Li*
quidus. a. uz. mediam habet indifferentem.

Q ante r. longa est, vt *Lira, pro sulco. Achir, quod est ma*
nus deducta partim Breuiant, vt *Chiragra. e. partim Produ*
cunt vt, *Chirurgus. i. chironomō. onis. Breuiant vero. Dis*
rino. is. hyrie. es. hirudo. inis. hirundo. inis. Lira, lyra.
miron. onis. nomen. p. viri, miron quod interpretatur vnguentū.
nire⁹. i. A pyr, quod est ignis deriuata partiz breuiat, vt pyra
pyragmon. onis. pyretū. i. pyrop⁹. i. partiz producunt, vt pyra
mus. i. pyramis. idis. pyrene. es. pyro⁹. i. pir⁹. i. pirum. i. quē
rinus. i. syrus. a. um. syracuse. ay. tyrus. i. tyrann⁹. i. viridis. e
vireo. es. viriatus. i. virosus a viro.

Q ante s. longa est, vt *Misus. i. Breuiat vero, Bison. ris.*
cisum. ij. disetus. isara. e. isaur⁹. i. Miser. a. um. Misi con
iunctio, Prisana. e. Pruis. is. Siser siseris. Sissimbrium si
sib. ij.

Q ante t. brevis est, vt *Tea⁹. us. a. ū. mitra. e. ceteri. i. viciū.*
i. vitānia. e. vitium. ij. litera. e. Producunt vero, Birbignia. e.
Britō. onis. clitella. e. clitum⁹. i. clytor⁹. ij. clitō. onis. ditō.
. as. ditesco. is. frinino. is. italia. e. itbyre⁹. a. ū. mitis. e. myti
lus. t. nitō. eris. pythagoras. e. pithe⁹. i. pitheō. onis. pythi
us. a. ū. pyteleō. ōris. pyrisina. atis. pituita indifferentē habet.
Rit⁹. us. rito. as. scito. aris. sitō. onis. triticū. i. tritō. onis.
teyrus. i. titan. anis. tkillo. as. vita. e. vitis. vitis. vito. vitas.
vitupero. as. zithū. i.

Q ante v. consonantes longa est, vt *Liuor liuoris. Digo*
viuis.

O Ante b, longa est, vt *Gobus. ij. robur. oris. Breuiat*
vero *Globus. i. obesus. a. um. obelus. i. obul⁹. i. ober*
icia. probus. a. um. probō. as. probum. i. soboles. is.

Q ante c, brevis est, vt *Procere, um. voco. as. Produciū.*

vero Coctus. i. crocalus. i. focalis. is. locusta. e.

Oceanus. i. ocyorocyus. pbeca. e. pbocus. i. phocis. idis.
procerus. a. um. poculum. i. vocalis. e.

Q ante d. longa est, vt Lodijs. ij. lodix. icis. rodo. dis.
Breuiant vero, fodio. is. medus. i. modo aduerbium. Odoz
ozis. odium. ij. ta pus podos. hec est pes, ta Rhedes, quod
est Rosa composita et deriuata, vt Podalyrius. ij. rhododa
pbne. es. rhodus. i. rhodope. es. rhodanus. i. Sodalis. is.

Q ante f. breuis est, vt Ofella. Producit vero, Tosus.

Q ante g. longa est, vt Logo, cogis. Breuiant vero. Los
ges. et ab eo composita et deriuata, vt Theologus. Rogus. gi.
Rogo. rogas. Toga, roge.

Q ante l. breuis est, vt Colo membrum, colo. is. colcastia. es
Producunt boletus. i. bola. e. colum. i. colyphium. ij. dolifi. ij
dolon. onis. moles. is. molire. iris. moly. yos. nola. e. nolo et bñ
olearus. i. olenos. i. olim aduerb. prolixus. a. um. proles, po
lypus. i. polydamas. anris. solus. a. um. soloz, aris. solers. tis.
solennis. e. spoletium. ij. molus. i.

Q ante m. longa est, vt doma. aris. vomer vel vomis. eris.
como. is. comessor. aris. Breuiant eto breuius. ij. coma. e. co
mes. iris. chromis. is. comedo, dominus, domus. como. as. glo
mero. as. homo, homerus. nomas. adis. omasum. i. omitto. is
stomachus. i. tomos et ab eo composita et deriuata, vt atomus. i.
prorotomus. i. tomacula. vomo. is.

Q ante n. breuis est vt bonus. a. um. moneo. es. Producit
Conoz, aris. cone. es. conopeum. i. conus. i. donum. i. donec,
mongebus. i. nonus. a. um. none. ax. pronus. a. si. pono. is. pone
prepositio et aduerb. zona. e. et genia, quod interpretat angul
et phone, quod est vox, et ab eis posita vt trigonus, trigona. tri
gonum, phonacus. i. De quibus in medijs syllabis dicitur.

Q ante p. breuis est, vt Populus. i. Opis opem ope. et in
plurali opea. Sopor. ozis. Producunt vero Copia. e. nomen
proprium femine, copia. e. copula. e. copo. onis. copbos. i. hoc
est surdus, dropax. acis. opis. is. nympba, opilio. onis. popu
lus. i. pro arbore. popeanum. i. propago, pro vite, propino. as
indifferentem habet. psophis, scope. ax. sopio. is. stlopus. i.

Q ante q. breuis est, vt Loquor loqueris. Loquo, coquis
quoque.

De prosodia,

Quante r, brevis est, vt **C**horus. i. cora. e. opidū italie. **P**roducunt v̄o **C**orus. i. pro vento argeste. **C**oram prepositio r ad uer bñ. **C**orycus. i. coritus. i. coraliū. ij. chlorc⁹. i. doris. idis dorie⁹. a. um. doris. ij. doron hoc est donū siue palm⁹. hora. e. morus. i. morio. onis. noricum. i. ora. e. oro. as. orithia. e. oris onis. oricos, opidū. p̄ ora. e. fora. e. foracte. is. forer. icis tho rar. icis. **E**t habentia l, ante o, vt **L**orum. i. gloria. e. ploro. as

Quante s, longa est, vt **M**oses. is. **P**rofa. e. **B**reuiat̄ v̄o cose ay. cosyra. e. **D**osis hoc est dario, mosa. e. osyris. idis, proseuca e. posymna. e. posui a ponoponis. rosa. e.

Quante t, brevis est, vt **H**orus ventus. **H**orus. i. spurius. nota. e. rno. as. **B**orus. i. **P**roducunt v̄o cloro. us. lorus. i. poro. as. proteus. i. forades. is. torus. a. um. **E**t a **P**rotos quod interpretatur p̄. inus p̄posita. vt **P**rotogenes. is.

Quante u, consonantem brevis est: vt **D**uis, nouus. a. um. **P**roduci v̄o opum oui.

Vante b, brevis est. vt **R**uber. a. um. **P**roducunt v̄o bubulcus. bubo. bubalus. bubastus. i. iubilus. i. lubricus. a. um. nubes. is. imbo. is. pubes. is. rubigo. suber. eris. subula. e. ruber. eris. vber. eris.

Quante c, longa est. vt **D**uco. is. luceo. es. **B**reuiat̄ v̄o **C**ucuf. as. aris. cucuius. i. cuculo. as. cucullus. i. cucuma. e. cucumis. eris. cucurbita. e. cucurto. is. ducenti. e. a. ducenti. e. a. iucundus. a. um. lucerna. e. lucrum. i. ucumo. onis. lucellum. i. sucerda. e.

Quante d, longa est. vt **R**udo. is. ludo. is. **B**reuiant v̄o **P**udor. oris. pudet. pudebat. **R**udis. c. rudis. is, virga p̄ totis. rudens. us. iudes. is. studium. ij. tuder. eris. iudis. ris

Quante f, longa est. vt **V**fens. ris. bufo. onis. **B**reuiat̄ rufe. ay

Quante g, longa est. vt **J**ugerum. i. nuge. ay. **B**reuiant v̄o fugio. is. fugi. e. iugum. i. iugis. e. pugil. illis. iugurium. ij.

Quante l, brevis est. vt **F**ulc. icis. **P**roducunt v̄o oculus. i. bulcibum. ij. fuligo. inis. iulius. ij. mulus. i. mula. e. pulciū i. pater. icis. thule. thules. vligo. ino.

Quante m, longa est, vt **H**umidus. a. um. **H**umanus. a. um. iumentum. i. **B**reuiant v̄o cumulus. i. crumena e. bum⁹. i. bumer⁹. i. numa. c. numana. e. numanus. i. nemica

De profodia, lxiij

proprium vtri. Numerus. i. numisma. aris. Numer, numicis.
Tumeco, tumes. Tumulus. i. Tumultus. us.

T, ante. n. longa est, vt Tunus, muneris. Breuiant vero,
Lunens, cunei. Cuniculus, cuniculi. Tunica, tunice.

T, ante. p. brevis est, vt Lupus. i. Produciunt quoque, Cupa. e.
Iupiter. Puper, aduerbium. Pupus. pupa. e. pupilla. e. pu-
pillus. i. rupes. is. serupus. i. suparus. i. stupa. stupe.

T, ante. r. longa est, vt Turio. onis. Breuiant vero, Tu-
rtus. ij. cures. ium, oppidum, cureses populi, curulis. e. duri-
us. ij. flu. furio. is. muria. e. Turus nurus. spurius. ij.

cures. ium. oppidum. Cureses. populi. curulis. e. durius. ij.
fluuius. furio. is. muria. e. nurus. us. spurius. ij.

T, ante. s. longa est, vt Pusio, pusionis. Breuiant vero,
frusino. onis. pusillus. a. um. Susana. e. susurrus. i.

T, ante. r. longa est, vt Tor. eris. Breuiant vero, Turtis. is.
fruter. icis. futuro. is. futurus. a. um. Turon. i. mutina. e. mutis-

lus. a. ū. muto, mutonis. nutrio. nutris. puteus. i. putes. a. ū.
putris. e. puto. as. ruteni populi. rutulus. a. um. rutuli, popu-

lurum. i. rutuba, rutube. fluius. rutupe, opidū. vter. a. ū.
vter. is. vterus, vteri. vtica. e. vti. coniunctio.

T, purum ante. u. personarum longum est, vt Dua. quod si personae
precedat Breuiatur, vt fluius, fluij. Iuno. as. plouia. e.

De medijs syllabis,

Ante. b. in medijs. syllabis brevis est, vt Calabria. e.
syllaba, Produciunt vero, Atabulus. i. et verbalia in-

abilis, Desinētia, vt Amabilis. e. et inabundus. a. um.
vt Populabundus. a. um. et inabulum, vt Incunabulum. i. ves-

nabulum. i. tintinabulum. et in arum, vt Delabrum.

A, ante. c. brevis est vt Alacer. cris. Produciunt vero, Bena-

cus. i. cloaca. e. iracundus. a. um. meracus. a. ū. mustaciū. ij.
nonacula. e. opacus. a. ū. pastinaca. e. pistaciū. ij. portulaca. e.

retinaculum. i. sarracuz. Et nomina deriuata in acrum, vt La-

uacrum. simulacrum. ambulacrum. vel in aculum, vt Suber-

naculum. i. et in acus. a. ū. vel acius. a. um. vt Ordeaceus. a. ū.
Galinacius. a. um. Vinacium. ij.

De profodia,

Ante d, brevis est, vt bragada, flu. producit cicada!

Ante g, longa est, vt imago. inis. indago. as. vel indago inis. Breuiant vero aruiragus. i. asparagus. i. chiragra. e. lalage. es. mandragore. e. massagera. e. patagia. e. pelagus. i. podagra. e. verragus. i. Et nomina cōposita ab ago: azo, quod est Emo. is. vt pythagoras, anaragoras. Et ab ago, quod est duco, vt Pedagogus, Synagoga, e. Paragoge. es. Et a frango vt Naufragus. Et a vagus. a. um. vt noctiuagus.

Ante l, brevis est, vt Venalus. i. italus. i. Producent & o Canalis, omphale, sardanapalus, symphalus, sandalium. Et in alis desinētia, deriuata a nominibus vel a verbis, vt animalis. e. vocalis. e. venalis. e.

Ante m, brevis est, vt Calamus. i. thalamus. i. Producent vero. dictamum. i. Et verbalia in amen, siue amentum finita, vt solamen, suamen, iuuamentū. Et hebreica ad declinatōnem nostrā reducta, vt Adam, adam⁹. i. abraā, abraamus. i.

Ante n, longa est, vt Inanis. Breuiāt vero Epidanus. i. balanus. i. clibanus. i. drepanum. i. dardanus. i. eridanus. i. galbanum. i. hispanis. is. hippomanes, laganum. i. liban⁹, raphanus. i. rhodanus. i. Et nomina greca in phanos vel phanes desinētia. vt Stephanus. i. epiobanes. is. aristophanes is. sicanus. a. um. et cyane indifferentem habet.

Ante p, brevis est, vt alapa. e. terapna. e, Producut & o anapsia. is. mesapue. i. priaptus. i. serapis. is. sinapis. is.

Ante q, brevis est, vt Tanaquil. Producent & o, nequas q3, et vtraq3 in ablatiuo, et vsquequaq3 aduerbium.

Ante r, brevis est, vt Cirhara, barbarue. a. um. Producent & o, amaracus. i. amar⁹. a. um. auar⁹. a. um. cochleare. is. denari⁹. ij. tlaras. e. Et denominatiua in .aris. vel .arius. a. ū. vt auxiliaris. e. antiquari⁹. a. um. sextarius. ij. sacrarium. ij.

Ante s, brevis est, vt Pefaso. onis. carbasus. i. producut vero agaso. onis. amasis. is. omasum. i.

Ante t, brevis est, vt Lyathus. i. calathus i. Producent & o scathes. e, pro lapide, aratus. i. aratum. i. egathes insule. Et propria nomina in ates vt phraates. is. euphrates. is. misithidates. et denominatiua in atus, vt senatus.

Ante u, consonantem longa est, vt Cadauer. eris. papauer. eris, Breuiant & o Batagus. a. um. patanium. ij.

E Ante b, brevis est, vt Tenebre. az. erebus. i. Produ-
cunt & Corebus. i. ephesus. i. perthebus. a. um,
E Ante c, longa est, vt imbecillus. a. um. Et a theca
composita, vt bibliotheca, apotheca, Breuiant vero illecebre
az. seneca. e. senecio. onis.

E Ante d, longa est, vt Terebo. inis. Breuiant & andromes-
da. e. effedum. i. lebedos. i. macedo. onis. peucedanum. i. tene-
dos. i. vnedo. is. Et ab hedra & posita, vt cathedra, synhedra
erhedra. Et a medeo, quod est impero & posita, vt diomedes.
& a cleos, quod est gloria, vt empedocles.

E Ante f, indifferens est, vt Tepesacio. is. calefacio. is. pro-
ducunt vero veneficus. i. venefica. e.

E Ante g, breuis est, vt elegia. e. telegon⁹. i. producit vero,
cerhegus. i. Aliqui diphthongo scribunt.

E Ante l, breuis est, vt Obelus. i. sepelio is. Produciunt &
phafelus. i. philomela. e. & deriuatiua in elis, vt crudelis, & in
ela, vt tutela. e. Lybele indifferentem habet.

E Ante m, longa est, vt Eremus. i. Breuiant vero, artemis
idos. i. diana, & ab eo composita. Elementum. i. Ptoleme⁹. ei.
Xepomelus. i. vehemens. is.

E Ante n, producit, vt Verbena. e. Breuiant armenia. e.
ebenus. i. helenus. i. helena. e. iuuenis. is. ingenium. ij. in-
genus. a. um. olenus. i. o:comenos. porfena. e. Et & posita a
venio. is, vt advena. & genes, hoc est genus, vt archigenes,
stigenes, diogenes. hermogenes, menogenes, origenes, pro-
thogenes. Et a thcnos, hoc est robur, vt aristhenes, callist-
henes, demosthenes. & a parthenos, quod est vigor, vt par-
thenus. ij. parthenope, parthenopeus. Et in mene vel menea
finita, vt Climene. es. nyctimene. es. periclimenes. is. adhe-
menes. is. philopomenes. is.

E Ante p, breuis est, vt telephus. i. produciunt & asepus. i.
asclepius. ij. iosephus. i. presepe. is.

E Ante q, breuis est, vt Diequarti, diequinti.

E Ante r, breuis est, vt cerber⁹. produciunt & abdera. e. au-
ster⁹. a. u. chimera. cirbera. ox. ciBERon. onis. cyper⁹. i. galcr⁹
i. homerus. Et ab hieros & posita, vt biera. e. hierapolis. ibe-
r⁹. i. machera. megera. mysterium. niceterium. panthera. pode-
ris. is. syncerus. a. um. scuerus. a. um. trieteris. idis.

De profodia,

CE, ante. s. brevis est, vt, Apelas, antis. erefis. Producent vero, Larchesiu. ij. diecesis. eos. galesus. i. halefus. i. Iesus. Iyrnersus. i. milesus. a. u. marpesus. i. magnesia. e. matbesis. eos. poesis. is. synteresis. is. Et ab esus. a. um. composita, vt Obelus. a. um.

CE, ante. t. longa est, vt Nozetum. i. Breuiant vero, Amesrbistus. i. aretusa. e. chrysendetum. i. iapetus. i. lampetie. maacetes. e. pharetra. e. pberetrum. i. pyretum. i. phactō. ontis. phaemsa. e. taygera. e. thaygetus. i. triquetrus. a. u. temetū. i. venetus. a. um. vietus. a. um. Et denominatiua in etas, destinentia, vt Pietas. atis. varietas. atis. Et ab arete, hoc est virtute composita, vt Panaretos. i. aretalogus. i.

CE, ante. u. consonantem producit, vt Deserus. Sucus

I Ante. b. brevis est, vt Sensibilis. e. alibi.

I Ante. c. brevis est, vt Rusticus. amycus nomē propriū viri, Producut vero, Amicus. a. um. apicius. ij. apic⁹. a. um. aricia. e. caicus. i. canicula. e. craticula. e. cuticula. e. cuniculus. i. cōuiciū. ij. cervical. alis. equiculus. i. febricula. e. labicum. i. lectica. e. lorica. e. lumbicus. i. myrica. e. marica. e. mendicus. a. um. meretricula. e. multicius. ij. nascica. e. nouicius. a. u. nomicus. ij. palicus. i. periculi. i. postic⁹. a. u. posticus. i. pudicus. a. u. pedico. as. pediculus. i. phenicopretus. i. redemiculum. i. rubrica. e. triuicus. i. tiblicen. inis. tergenicula. vestica. umbilic⁹. vrica. vstica. vatican⁹. i. viticula. e. Et a nice, hoc est victoria, composita, vt polynices. is. Olimpionices. e. Et nomina barbara in icus, vt Alaricus. i. Theodoricus. theodorici. fredericus. frederici.

CI, ante. d. brevis est, vt Liuidus. a. um. cupidus. a. um. Producut vero, Abydos. i. acidalia. e. desidero. as. fastidio⁹ is. formido. as. truido. as. Et nomina in do, exētia, vt Crepido. inis. cupido. inis. formido. inis. libido. inis. Et nomina Parronymica masculina a nomini b⁹ in eus, diphthongon desinētibus, vt A promethus. ei. promethides. A tydeus. ei. tydides. Nam reliqua fere omnia breuiant, vt A priamo. priamides. A nestore. nestorides, ab Agamennone, agamennonides.

CI, ante. f. vnum reperio productum, Allise. arum.
CI, ante. g. brevis est, vt Litigo, Producut ho, Auriga. e. caligo. as. castigo. as. fatigo. as. fastigium. ij. Et A fligo. is.

Hyperbaton est trascensio quedam verborum ordinem perturbans, cuius species sunt quinque. Hysterologia siue hysteron proteron. Anastrophe. Synchesis. Parenthesis. Temesis.

Hysterologia siue hysteron proteron est sententia cum verbis ordo mutatus, ut *Et ererem corruptam vndis torere parans flammis et frangere saxo.*

Anastrophe est verborum tantum ordo preposterus, ut *Italiam contra, pro contra Italiam.*

Parenthesis est interposita forma diuerse sententiae, ut *Aeneas (neque enim patrius consistere mentem passus amor) rapidum ad naues premittit Aebatem.*

Temesis est vnius compositi vel simplicis sectio, vna dictione vel pluribus interiectis, ut *septem subiecta rationi, et saxo cere comminuit brum, et massili portant iuvenes ad littora tanas, pro cerebrum, et massilitanas.*

Synchesis est hyperbaton obscurum, et ex omni parte censusum, ut *tris notus abreptas in saxa latentia torquet. saxa vocant itali medijs que in fluctibus aras. Est autem hic ordo. Tria naves abreptas nomen torquet in saxa, quae saxa in medijs fluctibus latentia Itali vocant aras.*

Hypbole est dicitio fide excedens, augendi minus edivi causa. Augendi, ut *niue candidior. Diminendi, ut tardior testudine.*

Allegoria est tropus quo aliud significatur, et aliud dicitur, ut *Et iam tempus equum fumantia solvere colla, hoc est carnem finire. Huiusmodi species multe sunt, ex quibus septem eminent.* Ironia. Antiphrasis. Benigma. Charientismos. Paremia. Sarcasmos. Astysmos.

Ironia est tropus qui per contrarium conatur ostendere quod dicit, ut *Egregiam vero laudem et spolia ampla refertis inque puerque tuus, hec vbi grauitas pronunciantis adiuuerit consistere videbitur quod negare intendit.*

Antiphrasis est vnius verbi ironia, ut *bellum quod minime bellum est, et lucum quod minime lucret.*

Benigma est obscura sententia per obscuram similitudinem rerum, ut *mater me genuit, eadem mox gignitur ex me, significat enim aquam in niuem conuerti, et ex eadez rursus effluere.*

Charientismos est, quo dura dicta graue proferuntur, ut *interrogantibus nobis num quis nos quesierit, responsum*

Donati barbarismus.

Stur, bona fortuna, exinde intelligitur nemine nos questisse.
¶ Paremia est accommodatum rebus temporibusq; proverbiū,
vt aduersus stimulum calces, et lupus est in fabula.

¶ Sarcasmos est plena odio atq; hostilis derisio, vt en agros
et quam bello Troiane peristi, Hesperiam metire iacens.

¶ Astysmos est tropus multipler numeroq; virtutis. Nam
astysmos est quicquid rustica simplicitate caret, et saceta satis
urbanitate exponitur, vt qui Bauū nō odit, amctua carmina
Mēui, atq; idem iungat vulpes et mulgeat hircos.

¶ Homeosis est minus note rei per similitudinem eius que ma
gis nota est demonstratio. Tuius autem tres sunt species. icon.
parabola. paradigma.

¶ Icon est personarum per se vel eorum que personis accidit
comparatio, vt os humerosq; deosimilis.

¶ Parabola est rerum genere dissimilium comparatio, vt
qualis mugitus fugit cum saucius aram taurus, et incertam
excussit ceruice bipennem.

¶ Paradigma est exempli horantis vel deterrētis enarratio.
Horantis, vt Antenor potuit medijs elapsus Achuis Illy
ricos penetrare sinus. Deterrētis, vt at nō sic Phrygius penetrat
Lacedemona pastor, Ledeāq; belenā troianas vexit ad vrbes.

Laps deo.

Colimbrie apud coenobium
diue crucis. Anno dñi
AD. D. xxxv:

Ordo ediscendi artem.

Vx pueri prima adhuc ele-
menta callentes in ipso statim initio discant, atq;
memorie mandent, (quo facilius assuescant)
paradigmata declinationum et coniugationum
supra posita, deinde genus, declinationes, pre-
terita & supina. Et cetera que, pro modo discipulorum dili-
gens preceptor ostendet.

Modus examinandi.

In nomine.

Nō Scientia, grō scientie. Que pars orationis est?

Nomen.

Quid est nomen?

Pars orationis que rem significat non actionem.

Est nomen substantiuum an adiectiuum?

Substantiuum, quia significat substantiam.

Vel adiectiuum, quia significat accidens.

Quotē declinationis?

**Prime, vel secunde, quia flectitur per paradigma prime vel se-
cunde declinationis.**

Quis generis?

Masculini vel feminini.

**Examinentur & prouectores de qualitate, Specie, Numero,
figura, Casu.**

Que omnia ad usum explicata suis in locis inuenies.

In Pronomine.

Nominatio ego, grō mei, Que pars orationis est?

Pronomen.

Quid est pronomen?

**Verbum qua uiuimur in demonstranda aut repetenda re, cum nomine
uti non erit commodum.**

Unde dicitur pronomen?

A pro prepositione et nomen, quia pro eo ponitur in oratione. Cuius generis.

Omnis generis, Quia per tria genera vagantur pronomina.

Quote declinationis?

Prime, Quae i, finiunt quibus sunt primi modi declinationis.

Del que us, secundi. Del que i. e. i. terrij. Del que is, quarrj.

De specie aut numero, figura, persona, et casu pari modo examinentur.

In verbo.

Amo, que pars orationis est?

Verbum.

Quid est verbum?

Verbum significans agere, aut pati.

Quote conjugationis?

Prime, quia mittit primam personam in as, productam.

Del secunde, quia mittit secundam personam in es, productam.

Del Tertie quia mittit secundam personam in is, correptam.

Del Quarte, quia mittit secundam personam in is, productam.

De genere, Specie, figura, Modo, Tempore, Persona, numero, ut in suo loco.

In adverbio.

Ubi, que pars orationis est?

Adverbium.

Quid est adverbium?

Pars orationis indeclinabilis, que addita verbo significacionem eius aut complet, aut mutat, aut mutat.

Unde dicitur adverbium?

Quasi ad verbum, quod verbo circumstantiam adiiciat.

De Specie, figura, Significatione, ut in suo loco.

In participio.

Amans, que pars orationis est?

Participium.

Quid est participium?

Pars orationis declinabilis, que pro verbo ponitur, ex quo
deriuatur, Genus & casus habens ad similitudinem nominis.

Unde dicitur participium?

Quasi participium, quia partē accipit a nomine, partē a verbo,
partem ab utroque.

Cuius generis?

Omnia, quia participia vagantur per tria genera, siue vno ter-
mino, siue tribus terminis.

Quote declinationis?

Tam prime quam secunde, quia mittit grām in e, i, Del tertie
quia mittit genitiuum in is.

De Casu, Numero, figura, Tempore, Significatione, vt in
suo loco.

In coniunctione.

Et que pars orationis est?

Coniunctio.

Quid est coniunctio?

Pars orationis indeclinabilis cōnectens ordinansq; sententiā.

Unde dicitur coniunctio?

Ab eo q; coniungat, & orationi prouinculo interponatur.

De figura, Ordine, Potestate, vt in suo loco.

De prepositione.

Ad que pars orationis est?

Prepositio.

Quid est prepositio?

Pars orationis indeclinabilis, que alijs partibus orationis
preponitur, aut per compositionem, aut per apositionem.

Unde dicitur prepositio?

Ab eo quod alijs partibus orationis preponitur, nam contra
naturam prepositionis est, q; postponatur.

De figura, ordine, casu, vt in suo loco.

De interiectione.

Deu que pars orationis est?

Interiectio.

Quid est interiectio?

Pars orationis indeclinabilis affectum mentis incondita voce significans.

Unde dicitur interiectio?

Ab interijciendo eo quod alijs partibus interijctura

De Significatione, ut in suo loco.

Georgius frater. omni.
no peccavit, qui sit
e p locutus

